

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wkładu przemysłu drzewnego w bilans dwutlenku węgla

(opinia z inicjatywy własnej)

(2015/C 230/06)

Sprawozdawca: Ludvik JÍROVEC

Współsprawozdawca: Patrizio PESCI

Dnia 27 lutego 2014 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, opracować opinię z inicjatywy własnej w sprawie

wkładu przemysłu drzewnego w bilans dwutlenku węgla.

Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemysle (CCMI), której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię dnia 13 listopada 2014 r.

Na 503. sesji plenarnej w dniach 10–11 grudnia 2014 r. (posiedzenie z dnia 10 grudnia 2014 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 119 do 1 (5 osób wstrzymało się od głosu) przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny opracował niniejsze zalecenia w celu osiągnięcia maksymalnych korzyści z produktów z drewna⁽¹⁾ dla bilansu dwutlenku węgla oraz zwiększenia konkurencyjności europejskiego przemysłu drzewnego i jego zdolności do stymulowania innowacji.

1.2. EKES odnotowuje, że europejskie i krajowe przepisy mają duży wpływ na przemysł drzewny. W związku z tym zachęca państwa członkowskie do zbadania wszystkich możliwości wykorzystania drewna jako materiału przyjaznego dla środowiska, by podnieść konkurencyjność w tym sektorze, a także zwiększyć zatrudnienie i wesprzeć inwestycje w badania i innowacje.

1.3. EKES wzywa Komisję Europejską do opracowania, po konsultacjach z zainteresowanymi stronami, europejskich wytycznych w sprawie podaży drewna, tak by zwiększyć tę podaż i przyczynić się do zrównoważonego wykorzystania zasobów drzewnych. Trzeba przy tym uwzględnić zasadę efektywnego użytkowania zasobów. Należy uwzględnić i w razie potrzeby rozwinąć zalecenia zawarte we *Wskazówkach dotyczących dobrych praktyk w zakresie zrównoważonego wykorzystania zasobów drzewnych w Europie z 2010 r.*

1.4. Komitet przypomina o znaczeniu wyłączenia „palet i odzyskanego drewna pokonsumpcyjnego” z definicji biomasy odpadowej.

1.5. Zgodnie z przyjętą w październiku 2011 r. opinią Komitetu w sprawie szans i wyzwań związanych z większą konkurencyjnością europejskiego przemysłu drzewnego i meblarskiego⁽²⁾ oraz zgodnie z zasadami określonymi w niedawnym komunikacie Komisji „Ku gospodarce o obiegu zamkniętym: program »zero odpadów« dla Europy” EKES zaznacza, że zasada kaskadowego wykorzystania (wykorzystać, użyć ponownie, poddać recyklingowi, a na końcu przetworzyć w energię) – jeśli jest opłacalna ekonomicznie i wykonalna technicznie, zgodnie ze specyfiką danego kraju i regionu – jest optymalnym sposobem maksymalizacji zasobooszczędnego wykorzystania drewna. EKES wyraża zadowolenie, że w następstwie przedstawionego przez Komitet postulatu, aby uznać istotne znaczenie zasady kaskadowego wykorzystania drewna, zasada ta została wdrożona w szeregu dokumentów UE, takich jak „Działania na rzecz odrodzenia przemysłu europejskiego”, „Nowa strategia leśna UE” oraz dokument roboczy służb Komisji „Plan na rzecz unijnych gałęzi

⁽¹⁾ EKES określa przemysł drzewny zgodnie z definicją zawartą w statystycznej klasyfikacji działalności gospodarczej w Unii Europejskiej (NACE), w kodzie nr 16: Produkcja wyrobów z drewna oraz z korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania. Produkcja wyrobów tartacznych. Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i materiałów używanych do wyplatania. Produkcja arkuszy forniowych i płyt wykonanych na bazie drewna. Produkcja gotowych parkietów podłogowych. Produkcja pozostałych wyrobów stolarskich i ciesielskich dla budownictwa. Produkcja opakowań drewnianych. Produkcja pozostałych wyrobów z drewna; produkcja wyrobów z korka, słomy i materiałów używanych do wyplatania.

⁽²⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie szans i wyzwań związanych z większą konkurencyjnością europejskiego przemysłu drzewnego i meblarskiego (opinia z inicjatywy własnej) (Dz.U. C 24 z 28.1.2012, s. 18).

przemysłu związanych z leśnictwem (produkcja wyrobów z drewna i korka, produkcja mebli, produkcja papieru i wyrobów z papieru, drukowanie i działalność usługowa związana z poligrafią), towarzyszący komunikatowi „Nowa strategia leśna UE na rzecz lasów i sektora leśno-drzewnego”. Komitet nie może jednak poprzeć pomysłu wprowadzenia prawnie wiążących przepisów i opowiada się za podejściem opartym na otwartym rynku i swobodzie jego uczestników.

1.6. Możliwości w zakresie gospodarowania materiałami budowlanymi powinny obejmować środki zapobiegające deponowaniu materiałów przeznaczonych do recyklingu, takich jak drewno, na składowiskach odpadów. EKES wzywa Komisję i zainteresowane strony do określenia wytycznych i zaleceń dotyczących zbierania odpadów z drewna oraz rozwiązań z zakresu obróbki drewna pokonsumpcyjnego.

1.7. EKES apeluje do Komisji Europejskiej o wprowadzenie norm, które właściwie odzwierciedliłyby właściwości akustyczne pomieszczeń zamkniętych, biorąc pod uwagę fakt, że drewno może odgrywać istotną rolę w izolacji akustycznej. Drewno ma bowiem potencjał, by odizolować pomieszczenia od zewnętrznego hałasu pod względem akustycznym i zmniejszyć czas pogłosu. Należy badać możliwości związane z zastosowaniami drewna.

1.8. EKES apeluje do państw członkowskich i zainteresowanych stron, by opracowały krajowe plany zwiększające zastosowanie drewna w budynkach i zielonej infrastrukturze. Władze lokalne powinny bezpośrednio uczestniczyć w realizacji tych planów działania.

1.9. Mając świadomość, że drewno nie jest tak dobrze znane wśród architektów i przedsiębiorców budowlanych jak inne materiały, EKES zachęca państwa członkowskie do opracowania inicjatyw w celu popularyzacji „kultury drewna”. Ponadto przedstawiciele europejskiego przemysłu drzewnego i europejscy partnerzy społeczni powinni opracować skoordynowane kampanie krajowe w celu uatrakcyjnienia wizerunku sektora.

2. Opis europejskiego sektora drzewnego: wyzwania i szanse. Ewentualny wpływ prawodawstwa UE na konkurencyjność sektora.

2.1. Europejski przemysł drzewny generuje roczne obroty w wysokości około 122 mld EUR przy wartości produkcji przekraczającej 115 mld EUR. Według Eurostatu, w 2012 r. sektor ten tworzyło ponad 311 tys. przedsiębiorstw, z czego około 126 tys. działało także w sektorze meblarskim. W przemyśle przetwórczym drewna sensu stricto przemysł tartaczny liczył około 40 tys. przedsiębiorstw, zaś pozostałe podsektory produktów drewnianych – 145 tys. Mimo poprawy sytuacji dane te mogą nie odzwierciedlać obecnego stanu rzeczy, gdyż małe firmy często nie są uwzględniane, w zależności od systemu sprawozdawczości poszczególnych państw członkowskich. W sektorach meblarskim i elementów budowlanych działa sporo małych firm, dlatego faktyczną liczbę przedsiębiorstw można oszacować na ponad 375 tys.

2.2. W całej UE sektor drzewny odnotował w 2012 r. poważny spadek zatrudnienia: przeciętnie 4,4 %, lecz odsetek ten wahał się od 3,2 % w Niemczech do 13,7 % w Hiszpanii. Zatrudnienie wzrosło w największym stopniu w Chorwacji i Danii, zaś największy spadek zaobserwowano w 2012 r. w Hiszpanii (13,7 %), na Cyprze (13,1 %) i na Słowacji (11,5 %).

Polityka europejska i krajowa mają duży wpływ na konkurencyjność tego sektora. Jak podkreślono w sprawozdaniu na temat konkurencyjności UE za 2014 r., koszty produkcji, pracy i surowców są o wiele wyższe w Europie niż w wielu innych regionach, co niesie ze sobą duże ryzyko delokalizacji znacznej części omawianego sektora. Dlatego też Europa powinna wymagać, by produkty wprowadzane na jej rynki spełniały te same standardy społeczne i środowiskowe, a także normy bezpieczeństwa, jakie obowiązują w wypadku produktów europejskich. Ponadto EKES zwraca uwagę na fakt, że europejski sektor drzewny nadal stoi w obliczu znaczącego wzrostu kosztów produkcji, zwłaszcza w odniesieniu do żywic i energii. Koszty energii w Europie są trzykrotnie wyższe niż w Stanach Zjednoczonych.

2.3. Rozwijanie energii ze źródeł odnawialnych i związane z tym dopłaty zmniejszają dostępność surowców drzewnych i zwiększają ich cenę. Szacuje się, że w 2012 r. ok. 15 %, tj. 182 mln metrów sześciennych drewna pozyskanego w regionie EKG, przeznaczone zostało na cele energetyczne. Najnowsze badanie EKG/FAO *Joint Wood Energy Enquiry* (JWEE 2011) sugeruje, że energia z drewna jest głównym komponentem energii odnawialnej, stanowiąc 38,4 % całej energii ze źródeł odnawialnych. Z niedawnego badania *Study on the wood raw material supply and demand for the EU wood-processing industries*

[„Popyt i podaż w dziedzinie surowców drzewnych z perspektywy przemysłu przetwórstwa drewna w UE”], przeprowadzonego przez Indufor⁽³⁾ na zlecenie Komisji Europejskiej, wynika: „Gdyby do 2020 r. miano osiągnąć cele dotyczące odnawialnych źródeł energii, ilość drewna zużywanego do pozyskiwania energii w UE odpowiadałaby całkowitej ilości pozyskiwanego obecnie drewna. Do 2016 r. zabraknie jednak 63 mln³ drewna, zgodnie z przewidywanym w krajowych planach działania w zakresie energii odnawialnej popytem w państwach członkowskich UE”.

2.4. Wziąwszy pod uwagę nowy komunikat Komisji w sprawie ram politycznych dotyczących klimatu i energii do 2030 r., a także postulat zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych do przynajmniej 27 % do 2030 r., EKES uważa, że konieczne jest rozważenie różnorodnych sposobów poprawy wykorzystania zasobów drzewnych w UE, np. dzięki uwzględnieniu zaleceń zawartych w opublikowanych w 2010 r. *Wskazówkach dotyczących dobrych praktyk w zakresie zrównoważonego wykorzystania zasobów drzewnych w Europie*, oraz wskazanie rozwiązań pozwalających uniknąć zakłóceń konkurencji między różnymi użytkownikami zasobów biomasy.

2.5. Mając to na uwadze, EKES zachęca państwa członkowskie do oszacowania ilości biomasy drzewnej w danym kraju lub regionie, którą można wykorzystać do produkcji energii, a także ilości biomasy drzewnej wykorzystywanej już przez przemysł drzewny jako surowiec.

2.6. Ponadto EKES ubolewa nad dalszym istnieniem w kilku państwach członkowskich uregulowań ograniczających wykorzystanie drewna w budynkach wielokondygnacyjnych oraz dyskryminacyjnych przepisów przeciwpożarowych. Przepisy przeciwpożarowe w wielu krajach stanowią główną przeszkodę w wykorzystaniu drewna w budynkach. Uzgodniono europejskie normy bezpieczeństwa przeciwpożarowego w budynkach, lecz pozostanie ono w kompetencji poszczególnych krajów. Przepisy te należy natychmiast znieść, gdyż stanowią wyraźne przeszkody rynkowe w rozpowszechnianiu produktów z drewna w sektorze budowlanym⁽⁴⁾.

2.7. Wreszcie, Komitet ubolewa nad wyłączeniem europejskiego przemysłu tartaczno- i branżę płyt wykonanych na bazie drewna z wykazu sektorów narażonych na ucieczkę emisji. Ich usunięcie z dużym prawdopodobieństwem spowoduje nasilenie i tak już częstej delokalizacji tych sektorów wytwórczych poza UE. Uwzględnienie obu sektorów w wykazie jest niezbędne dla ograniczenia negatywnego wpływu presji konkurencyjnej, którą odczuwają wszystkie przedsiębiorstwa w związku z ogromnym wzrostem kosztów drewna spowodowanym przez konkurencję ze strony sektora produkcji energii z biomasy. W latach 2008–2013 sama europejska branża płyt wykonanych na bazie drewna zamknęła 51 instalacji, co doprowadziło do utraty mocy produkcyjnych rzędu 10 386 mln m³. Niektóre z zamkniętych linii zostały rozmontowane i ponownie złożone poza granicami Unii Europejskiej. Utrzymanie przemysłu wytwórczego w Unii Europejskiej musi mieć priorytetowe znaczenie dla wszystkich decydentów, a szczególnie dla Komisji Europejskiej. Dlatego też wzywa się odpowiednie dyrekcje generalne Komisji do przedsięwzięcia środków w celu zagwarantowania konkurencyjności europejskiego przemysłu i uniknięcia delokalizacji sektora wytwórczego.

2.8. Skutecznym rozwiązaniem pozwalającym zagwarantować konkurencyjność europejskiego przemysłu i zapobiec delokalizacji produkcji mógłby być nowy podatek od zużycia energii i emisji CO₂, który zahamowałby dyskryminację europejskich producentów.

⁽³⁾ Indufor to niezależna międzynarodowa grupa doradcza posiadająca przedsiębiorstwa w Finlandii i Nowej Zelandii, która świadczy usługi doradcze klientom prywatnym i publicznym. Jej podejście uwzględnia wszystkie aspekty zrównoważonego rozwoju: gospodarcze, społeczne i ekologiczne. Zajmuje się zrównoważonym zarządzaniem lasami, inwestycjami w obszary, z których pozyskuje się drewno, i w plantacje, wyceną lasów i należyta starannością, przemysłem drzewnym i produktami na bazie włókien, produktami ekologicznymi, oceną i przyporządkowaniem zasobów leśnych, zmianą klimatu i usługami ekosystemowymi w lasach, polityką leśną i badaniami strategicznymi, a także konsultacjami dotyczącymi zrównoważoności i rozwoju w związku z trwałym zarządzaniem lasami i użytkowaniem terenu.

⁽⁴⁾ W wielu krajach miejscowe przepisy budowlane ograniczały stosowanie drewnianych framug w wielokondygnacyjnych budynkach. Przyczyną rezygnacji z wykorzystania łatwopalnych materiałów jest obawa przed pożarami. Niemniej szeroko zakrojone prace badawczo-rozwojowe dowiodły, że lepsze są przepisy neutralnie podchodzące do materiałów, gdy tymczasem od ponad 10 lat w wielu krajach dominują przepisy funkcjonalne. Drewno faktycznie pali się, lecz w kontrolowany sposób, i można ocenić, ile materiału pozostanie nienaruszone w przekroju poprzecznym po godzinie pożaru. Drewno jest bardzo odporne na ogień. W przypadku, gdy ciężkie drewno płonie, tworzy się warstwa węgla, która pomaga utrzymać wytrzymałość i integralność struktury drewna wewnątrz, zmniejszając ryzyko całkowitego załamania się konstrukcji.

3. Szersze zastosowanie produktów z drewna w celu zmniejszenia emisji CO₂ i przeciwdziałania zmianie klimatu

3.1. Globalne ocieplenie stanowi poważny problem polityczny. Wpływa ono poważnie na ludzkie zdrowie i na zasoby naturalne. Dokonywane przez nas wybory stosowanych materiałów mogą mieć znaczny wpływ na emisje dwutlenku węgla, które są jedną z głównych przyczyn tego zjawiska. Określanie produktów „ekologicznymi” lub „przyjaznymi dla środowiska” jest coraz szerzej akceptowane pośród producentów i konsumentów. Jednocześnie opracowuje się politykę krajową i europejską, by zachęcić do wytwarzania takich produktów. EKES uważa, że analiza pełnego cyklu życia (LCA) ⁽⁵⁾ jest odpowiednim narzędziem zarządzania ochroną środowiska na przyszłość.

3.2. Europa może istotnie ograniczyć emisje CO₂ dzięki zwiększeniu funkcji pochłaniania, jaką pełnią nasze lasy (optymalnie nimi zarządzając), i zwiększeniu wykorzystania produktów z drewna wytworzonych z poszanowaniem zasad równoważoności. Udowodniono naukowo, że zastosowanie w budownictwie i życiu codziennym produktów z drewna ma pozytywny wpływ na klimat. Ilość węgla zmagazynowana w drzewach i produktach z drewna zależy od gatunku drzewa, warunków, w jakich rośnie (środowisko), jego wieku oraz gęstości otaczających je drzew. Niemniej wykazano, że zastąpienie jednym metrem sześciennym drewna innych materiałów budowlanych prowadzi do znacznych średnich oszczędności CO₂, w wysokości od 0,75 do 1 t. Dodatkowo 1 m³ drewna magazynuje 0,9 t CO₂.

3.3. Niedawne badanie przeprowadzone przez Uniwersytet Yale, zatytułowane *Carbon, fossil fuel and biodiversity mitigation with wood and forest* ⁽⁶⁾ [Ograniczanie korzystania z węgla i paliw kopalnych oraz przeciwdziałanie utracie różnorodności biologicznej dzięki drewnu i lasom], wykazało, że większe wykorzystanie drewna w budynkach i mostach wydatnie zmniejszyłoby globalne emisje dwutlenku węgla i zużycie paliw kopalnych. Naukowcy odkryli, że zwiększenie poziomu wykorzystywania produktów z drewna do 34 % miałoby istotne pozytywne skutki. Od 14 % do 31 % globalnych emisji CO₂ można by uniknąć dzięki składowaniu CO₂ w celulozie i ligninie produktów z drewna.

3.4. EKES wzywa Komisję Europejską do wspierania państw członkowskich i europejskiego sektora leśnego w określaniu i wdrażaniu środków oraz ewentualnych zachęt w celu wykorzystania pozyskanych produktów drzewnych o długim cyklu życia ⁽⁷⁾. Im dłużej drewno jest wielokrotnie wykorzystywane, tym dłużej wiąże dwutlenek węgla. Odpady *sensu stricto* można zminimalizować, głównie dlatego, że wszystkie części drewna nadają się do skutecznego wielokrotnego użycia, a ostatecznie zawsze można je spalić, by uzyskać energię ⁽⁸⁾. Jeśli Europa pragnie poważnie zająć się zmianą klimatu, państwa członkowskie i instytucje europejskie powinny zachęcać do zastosowania produktów z drewna i tworzyć sprzyjający kontekst polityczny, w którym maksymalizuje się cykl życia drewna.

4. Drewno w budownictwie

4.1. Budowa i eksploatacja budynków może przynosić znaczące korzyści dla środowiska. Budynki na całym świecie odpowiadają za 20 % zużycia wody, 25–40 % zużycia energii oraz 30–40 % emisji gazów cieplarnianych. Wybór produktów wykorzystywanych do budowy lub renowacji ma znaczny wpływ na środowisko. Dlatego też Komitet odnotowuje, że drewno odgrywa ważną rolę w powstawaniu zrównoważonych i przyjaznych dla środowiska budynków. Szanse związane z wykorzystaniem drewna w budownictwie nie zostały w pełni zbadane, co ma wpływ na konkurencyjność przemysłu drzewnego. EKES pragnie przeanalizować, w jaki sposób można poprawić tę sytuację bez negatywnych skutków dla innych materiałów.

⁽⁵⁾ LCA to narzędzie, które wskazuje na przypadki uwalniania do środowiska i służy do oceny oddziaływania danego procesu, produktu lub działania. Jest ono przydatne dla przemysłu, gdzie wykorzystywane jest w poszukiwaniu praktycznych i przyjaznych dla użytkownika modeli decyzyjnych z myślą o opracowywaniu racjonalnych ekologicznie produktów.

⁽⁶⁾ *Journal of Sustainable Forestry* 33:248-275, 2014 r.

⁽⁷⁾ W decyzji COM(2012) 93 final w sprawie zasad rozliczania emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych w wyniku działalności związanej z użytkowaniem gruntów, zmianą użytkowania gruntów i leśnictwem oraz informacji o działaniach związanych z tą działalnością uznano, że intensywniejsze wykorzystywanie, zgodnie z zasadami równoważoności, pozyskanych produktów drzewnych może istotnie ograniczyć emisje gazów cieplarnianych do atmosfery oraz wspomóc ich usuwanie.

⁽⁸⁾ Dane zgromadzone w niedawnym włoskim badaniu *Analisi del ciclo di vita (LCA – life cycle assessment) di confronto tra utilizzo del legno post-consumo per la produzione di un pannello grezzo in legno truciolare e per il recupero energetico* [„Analiza oceny cyklu życia i porównanie wykorzystania drewna pokonsumpcyjnego do produkcji drewnianych płyt wiórowych i do wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych”] pokazują, że – wzięwszy pod uwagę wpływ na zmianę klimatu – wykorzystanie surowego drewna pochodzącego z recyklingu w zakładach produkujących płyty wykonane na bazie drewna przynosi więcej korzyści od spalania w elektrowni na biomasę. Badanie zostało przeprowadzone przez włoski instytut badawczy eAmbiente, c/o Parco Scientifico Tecnologico VEGA. Badanie to zostało przedstawione podczas zorganizowanego przez EKES wysłuchania na temat wkładu przemysłu drzewnego w bilans dwutlenku węgla, które odbyło się w Mestre (Włochy) w dniu 19 września 2014 r.

4.2. Drewno od dawna uważa się za przyjazny dla środowiska materiał dla szerokiego wachlarza produktów. Analizy pełnego cyklu życia na całym świecie pokazały, że produkty z drewna przynoszą wiele korzyści dla środowiska. Drewno to jeden z niewielu materiałów budowlanych, który jest w stu procentach odnawialny. Magazynuje on CO₂ i zapewnia naturalną izolację dzięki wewnątrzkomórkowym kieszeniom powietrznym. To bezpieczny, stabilny i solidny materiał, nawet w bardzo niekorzystnych warunkach, jak huragany, trzęsienia ziemi czy pożary.

4.3. Możliwości w zakresie gospodarowania materiałami budowlanymi na końcu cyklu życia obejmują ponowne użycie, recykling i odzyskanie. Obecna sytuacja pokazuje, że wiele odpadów budowlanych nadal trafia na wysypiska, które zostają tym samym w większym stopniu obciążone. Materiały takie jak drewno mogą zostać poddane recyklingowi, pozostając tym samym produktem do ponownego wykorzystania, bądź przekształcone w inne użyteczne produkty. Komitet zwraca uwagę, że recykling wymaga ponownego przetworzenia, które zazwyczaj nie opłaca się ekonomicznie, chyba że zostanie zorganizowana skuteczna zbiórka blisko źródła. Z tego też powodu wzywa Komisję i zainteresowane strony do zgromadzenia wszystkich sprawdzonych rozwiązań stosowanych na poziomie krajowym, aby określić wytyczne i zalecenia dotyczące zbierania odpadów z drewna oraz rozwiązania z zakresu obróbki drewna pokonsumpcyjnego. Zmniejszenie zużycia i recykling materiałów budowlanych i rozbiórkowych może także ograniczyć ogólne koszty budowlane i rozbiórkowe.

4.4. Branża budowlana jest największym użytkownikiem produktów z drewna. W Finlandii ok. 70–80 % produktów z drewna wykorzystywanych jest w budownictwie. Technologia szkieletu drewnianego staje się coraz popularniejsza w kilku państwach europejskich, głównie w Zjednoczonym Królestwie, Irlandii i Francji. Niemniej EKES stwierdza, że wykorzystanie drewna może przyczynić się do rozwoju zielonej gospodarki i dlatego należy je zwiększyć.

4.5. Komitet przyznaje, że wiedza na temat korzyści ze stosowania drewna w budownictwie jest raczej ograniczona i to nie tylko wśród architektów – użytkownicy końcowi również nie są świadomi wszystkich właściwości drewna. Niewielka wiedza prowadzi często do rzadszego stosowania drewna i wpływa na jego negatywne postrzeganie. Ponadto brak wykwalifikowanych pracowników w branży budownictwa w technologii szkieletu drewnianego ogranicza rozwój tej technologii budowlanej w wielu państwach europejskich.

4.6. EKES wzywa europejski przemysł drzewny i związanych z nim partnerów społecznych do rozpoczęcia skoordynowanych kampanii informacyjnych w celu uatrakcyjnienia wizerunku sektora. Młodych ludzi należy zachęcać do wybrania ścieżki kształcenia i szkolenia, która odpowiednio przygotowuje ich do kariery w przemyśle drzewnym.

5. Aspekty społeczne odnoszące się do szerszego stosowania materiałów drewnianych i wzmocnienia roli przemysłu drzewnego w gospodarce ⁽⁹⁾

5.1. EKES podkreśla, że większość pracowników przemysłu drzewnego przeszła przeszkolenie w miejscu pracy, nabywając umiejętności w sposób nieformalny od doświadczonych pracowników. Większość zatrudnionych w przemyśle drzewnym opanowuje podstawy obsługi maszyn i uczy się swoich zadań w ciągu kilku miesięcy, lecz często potrzeba co najmniej dwóch lat, aby stać się wykwalifikowanym pracownikiem tej branży. Miejsca pracy tworzy się także poprzez oferowanie pracownikom kształcenia i szkoleń dostosowanych do potrzeb i wymogów rynku pracy. Komitet przypomina ponadto, że programy w zakresie badań naukowych i innowacji przyczynią się do zwiększenia wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w całej UE. Z tego względu zachęca się sektor drzewny do wykorzystywania możliwości dostępnych w ramach programu „Horyzont 2020”.

5.2. Państwa członkowskie UE powinny ambitnie wdrażać wskazania zawarte w niedawnym komunikacie Komisji w sprawie zasobooszczędności w sektorze budowlanym, tak aby zagwarantować inwestycje w renowację budynków i tworzyć miejsca pracy.

⁽⁹⁾ EKES uważa, że aspekty społeczne i uwagi przedstawione w opinii EKES-u w sprawie szans i wyzwań związanych z większą konkurencyjnością europejskiego przemysłu drzewnego i meblarskiego są nadal aktualne.

5.3. EKES uznaje, że hałas w miejscach publicznych wywiera poważny wpływ na zdrowie człowieka⁽¹⁰⁾. Drewno jest nie tylko ważnym materiałem przyjaznym dla środowiska, ale może także przynosić pewne korzyści społeczne i zdrowotne, jeśli jest używane jako materiał izolacyjny. Drewno może bowiem odgrywać istotną rolę w izolacji akustycznej i jako materiał absorpcyjny. Drewno ma potencjał, by odizolować pomieszczenia od zewnętrznego hałasu pod względem akustycznym i zmniejszyć czas pogłosu. EKES apeluje do Komisji Europejskiej o wprowadzenie norm, które właściwie odzwierciedliłyby właściwości akustyczne pomieszczeń zamkniętych. Należy zbadać możliwości związane z zastosowaniami drewna, uwzględniając fakt, że drewno może wytwarzać dźwięk (poprzez bezpośrednie uderzenie) i może zwiększać lub pochłaniać fale dźwiękowe pochodzące od innych ciał. Drewno ma także naukowo potwierdzony pozytywny wpływ na jakość/komfort powietrza w pomieszczeniach zamkniętych.

5.4. Na poziomie krajowym istnieje szereg inicjatyw uświadamiających ludziom możliwości związane ze stosowaniem drewna jako materiału przyjaznego środowisku. Brakuje jednak faktycznej koordynacji. Coraz większe zużycie produktów z drewna wyraźnie wiąże się z kampaniami informacyjnymi, które należy przeprowadzać na szczeblu krajowym. Głównym celem kampanii uświadamiających jest budowanie pozytywnych postaw technicznych i kulturowych, sprzyjających wykorzystywaniu drewna.

5.5. Interesującym przykładem sprawdzonego rozwiązania jest inicjatywa Wooddays⁽¹¹⁾, zainicjowana 21 marca 2014 r. w Mediolanie. Ten 10-dniowy program koncentrował się na rozrastających się miastach i inteligentnych, zasobooszczędnych rozwiązaniach dotyczących wykorzystania drewna na obszarach miejskich. Celem tego wydarzenia było zaprezentowanie drewna jako materiału budowlanego o dotychczas nieznanym potencjale w sytuacji, w której w przyszłości drewno konstrukcyjne będzie odgrywać pierwszorzędną rolę, a mianowicie w kontekście naszych miast. Wydarzenie to odbędzie się jeszcze w innych europejskich miastach: Bratysławie, Lublanie i Brukseli.

5.6. EKES pragnie wspomnieć, że główne programy ekologicznego budownictwa różnią się nieco, jeśli chodzi o stosowanie produktów z drewna. Niektóre koncentrują się na wydajności, a nie na stosowanych materiałach, inne zaś nakładają restrykcje na drewno jako akceptowalny materiał (jednak podobnych wymogów nie nakłada się na inne materiały budowlane). Zwiększone wykorzystanie drewna miałooby także pod wieloma względami pozytywny wpływ na gospodarkę UE. EKES zaleca wobec tego ustanowienie, na wzór Francji, wiążących celów dotyczących wykorzystania drewna.

6. Pozyskiwanie drewna

6.1. Intensywniejsze stosowanie drewna w budownictwie i życiu codziennym wymaga znalezienia rozwiązań i środków pozwalających zwiększyć wykorzystanie zasobów drzewnych (w tym ukierunkowanych na odzyskiwanie większej ilości drewna, produktów z drewna i pozostałości z odpadów przemysłowych i pokonsumpcyjnych do ponownego użytku i recyklingu) i przedłużyć cykl życia produktów z drewna.

6.2. Zrównoważona i stała podaż surowców drzewnych ma kluczowe znaczenie dla utrzymania konkurencyjnego sektora produktów z drewna. Należy uwzględnić i w razie potrzeby rozwinąć zalecenia zawarte we *Wskazówkach dotyczących dobrych praktyk w zakresie zrównoważonego wykorzystania zasobów drzewnych w Europie z 2010 r.*

6.3. W ostatnich latach zaistniała duża presja na podaż drewna, przede wszystkim z powodu europejskich i krajowych środków promujących odnawialne źródła energii, czego częściowym rezultatem było spalanie drewna. Komitet przypomina o znaczeniu wyłączenia „palet i odzyskanego drewna pokonsumpcyjnego” z definicji biomasy odpadowej. Takie materiały są istotnym komponentem niektórych produktów wytwarzanych przez branżę płyt wykonanych na bazie drewna i mogą w niektórych przypadkach stanowić aż 95 % wkładu drewna⁽¹²⁾.

⁽¹⁰⁾ „Skutki zdrowotne hałasu są konsekwencjami zdrowotnymi podwyższonych poziomów dźwięku. Podwyższone poziomy hałasu w miejscu pracy lub innych miejscach mogą powodować zaburzenia słuchu, nadciśnienie, niedokrwinną chorobę serca, rozdrażnienie, zakłócenia snu. Narażeniu na hałas przypisuje się także zmiany w układzie odpornościowym i wady wrodzone”. (Za: *Passchier-Vermeer W, Passchier WF (2000). Noise exposure and public health. Environ. Health Perspect. 108 Suppl 1: 123–31. doi:10.2307/3454637. JSTOR 3454637. PMC 1637786. PMID 10698728.*)

⁽¹¹⁾ WOODDAYS to inicjatywa pro-Holz Austria prowadzona we współpracy z wydziałem budownictwa drewnianego Politechniki w Monachium oraz przy wsparciu Europejskiej Organizacji Przemysłu Tartacznego (EOS) i Europejskiej Federacji Producentów Paneli (EPF).

⁽¹²⁾ Włoska grupa Saviola, znana ze sloganu „Pomóż nam ratować drzewa”, jest światowym liderem w zakresie przetwarzania odpadów z drewna. Poddaje recyklingowi 1,5 mln ton pokonsumpcyjnego drewna rocznie. Ich filozofia produkcji opiera się na odzyskiwaniu i ponownym użyciu surowców, które można ożywić i wykorzystać bez potrzeby ścinania nowych drzew, w procesie zrównoważonym pod względem gospodarczym i ekologicznym. Zbiera m.in. palety, skrzynki po owocach i kartony, w których wysyłane są towary.

6.4. EKES zaznacza, że zasada kaskadowego wykorzystania (wykorzystać, użyć ponownie, poddać recyklingowi, a na końcu przetworzyć w energię) – jeśli jest opłacalna ekonomicznie i wykonalna technicznie, zgodnie ze specyfiką krajową i regionalną oraz z uwzględnieniem równowagi między podażą drewna a popytem na nie – będzie optymalnym sposobem maksymalizacji zasobooszczędnego stosowania naturalnego surowca, tj. drewna. Komitet nie może jednak poprzeć pomysłu wprowadzenia prawnie wiążących przepisów i opowiada się za podejściem opartym na otwartym rynku i swobodzie jego uczestników. Podejście promujące kaskadowe wykorzystywanie nie tylko zapewnia optymalne z punktu widzenia gospodarki zużycie tego surowca, lecz także przynosi korzyści klimatowi dzięki składowaniu węgla i efektowi substytucyjnemu jeszcze przed wykorzystaniem drewna jako źródła energii.

Bruksela, 10 grudnia 2014 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Henri MALOSSE

ZAŁĄCZNIK

do opinii komisji CCMI

Następujący fragment opinii CCMI, który uzyskał poparcie co najmniej jednej czwartej oddanych głosów, został odrzucony na rzecz poprawek przyjętych w trakcie debaty:

Punkt 6.4

6.4. EKES zaznacza, że zasada kaskadowego wykorzystania (wykorzystać, użyć ponownie, poddać recyklingowi, a na końcu przetworzyć w energię) – jeśli jest opłacalna ekonomicznie i wykonalna technicznie, zgodnie ze specyfiką regionalną – będzie optymalnym sposobem maksymalizacji zasobooszczędnego stosowania naturalnego surowca, tj. drewna. Odpowiedni asortyment drzewny należy wykorzystać bezpośrednio, a nie przeznaczać na paliwa. Podejście promujące kaskadowe wykorzystywanie nie tylko zapewnia optymalne z punktu widzenia gospodarki zużycie tego surowca, lecz także przynosi korzyści klimatowi dzięki składowaniu węgla i efektowi substytucyjnemu jeszcze przed wykorzystaniem drewna jako źródła energii.
